

tes, i *fenàs* ens menaria a *fenassa*. Però aquesta *t...* ¿Cert parlar mossàrab hauria assimilat *fenab* en *θená-θa*? Però si suposéssim després catalanització de *θ*- en *t*- (per més que s'hi presti l'ambivalència del *θa* àrabic), ens atrauríem el retret d'acrobatisme fonètic, i no fóra menys forçat imaginar una immixció de TANY.

De la banda de mar, topem amb algunes semblances: majorment atractives, doncs, puix que la *tenassa* marina és la que té més impacte psicològic.

7) *Les Tinasses* és el nom d'un fondejador molt conegut a l'entrada del port de Llançà (1958). I passant per l'àrab *ṭi- el ṭ* emfàtic havia d'obrir la *ṭ* en *e*: recordem aquest efecte en altres mossarabismes amb *ī* darrer emfàtica (*moreno*, *barrena*). Un fonda marí és comparable a una TINA 'banyera' o 'caldera' i essent gran i tèrbol com cal en un fondejador, li escou la derivació en -ACEA, però al cast. *tinaja* TINACULA ha respost *tenalla* en català, perquè en la nostra llengua *tenalla* és el nom de la zona de substrat mossàrab (al nord es diu *gerra* o *doll*); en mossàrab mallorquí s'hauria dit doncs *tenassa* 'conca de roca' la *tenassa* marina: per a la formació comparem *planassa* nom de les planes submarines; i per semblança de les coses el nom s'hauria estès a la terrassana. Aquesta en tot cas és convexa, no pas còncava, i les descripcions de la tenassa de mar més aviat tiren cap a llosa plana i fins convexa; hauríem d'allegar que superfícies planes i lleument còncaves, es diferencien ben poc, i invocar el val. FOIA, que més aviat designa camps plans, que no la FOVEA llatina. De nou cal bona voluntat per creure-hi, i convindria trobar més casos —continentals o no— d'aquelles *Tinasses*.

8) Que les *tenasses* marines constitueixen un parany terrible per als navegants, i traïdor, estant «sotaigüades», no cal dir-ho (cf. supra GCortès); aquells navegants focuus i massaliotes que tant i tant passaven a frec de Formentera, Cabrera, Eivissa i Mallorca, i que van donar nom al *Pantaleu* (Παναθηναίων [νησίων])¹ i als *Estells* (σῆλλον), n'haurien dit, amb un diminutiu, *θανάτιον*, 'la mort petita' (petita perquè és un parany que un pilot hàbil no hi topa), i el plural ΘΗΝΑΤΙΑ hauria donat les *tenasses*? Amb l'avantatge que -ΤΙ- dóna ζ en mossàrab, mentre que CE o CI hi donaven ḫ. Raonable tot... fora d'haver de remuntar-nos fins als focuus.

9) En l'atansament següent hi ha un contacte indubtable —sigui com sigui. A Dènia (i crec recordar-ho des de cap a Cullera), la gent de mar anomena *tinçn(t)s* els obstacles o coses submergides que presenten dificultats a la navegació o a la pesca; generalment bancs de sorra o roques submarines (1963); m'hi vaig agafar, demanant-ho, per aconseguir noms de lloc vells, del gremi, tan tradicionalista, dels pescadors. Així me n'anomenen bastants en aquella costa de tan rànica tradició periploica ((*Ημερο*)*σκοπεῖον* potser arabitzat en *ekšābia* > *Xàbia*); un acompanyant meu, denier, anava preguntant al pescador: —Sap més *tinçns*? —El *tinçnt* del Roig. —? —La penya de ---. Això podria tenir una etimologia un poc novellesca o rondallera. Car ja en fonts d'àrab clàssic consta *tānnin* «serpent

énorme; dragon (constellation)»;² i el nostre *RMA*. registra *tinnin* «draco» tant a la p. 357 com 72a (amb plurals *tanānit* i *tinnīnāt*, lleument anòmals, que sugereixen nom vell), mentre que a Egipte el mot (Boqtor) sembla haver pres figuradament el sentit de «tromble, colonne d'eau et d'air, mue en tourbillon par le vent». Terrible «dragó» alat!

És una idea que sembla ben oriental i «molt Mil·li-Una Nits» això dels *tinents* que siguin uns grans dracs submarins que fan naufragar o aturar l'embarcació. Però quant als *tinents* no s'hi veu gaire dificultat de forma; car un plural *-ins* fàcilment es trivialitzaria en *-en(t)s*; i és clar que entre els pescadors de Xàbia, Dènia, Moraira, Calp, Altea, la majoria serien moriscos durant bastantes generacions. Per a *tenassa* hi hauria molta més dificultat, si no admetem que **tenina* es canviaria en *tenassa*, pensant que no esqueia un «diminutiu» per a un perill tan gros; hi hauria pogut ajudar el sentiment romànic de la llengua: convertit *tinent* en una forma del verb *tenir* (cosa que deté o entrebanca), la intervenció de TENERE podia dur a la intrusió d'una altra terminació romànica.

10) Però ja que, de totes maneres ens veiem induïts a la intervenció de TENERE, potser més val no escoltar sirenes moresques, i tornar per a l'un a TENENTES (cf. it. antiq. *tegnente* = ll. *tenax*), i per a l'altre, a TENACIA. Quan a aquest, si ja tenim agafador marítim de la idea, per a la *tenassa* terrassana la base semàntica i lexical és excellent. És el plural del TENAX neutre. Ja hem vist que aquest adjectiu havia fornit la base del nom de planta TANARIDA TENACĒTA, -ĒTUM. Es podria pensar en l'abstracte arcaic *tenacia* usat per Enni amb el valor de «durezza, perseverantia»; i, renaixent com a plural neutre substantivat, *tenacia*, en Palladi, ara amb el sentit de «liens, attaches».

Però més valdrà fixar-se en la freqüència amb què s'aplicava a coses de la constitució o la vegetació del sòl campestre (i la tenassa de mar té algues, ja que no *gramen*), puix que tan sovint ens en han parlat en les descripcions de les tenasses: «mixta *tenax* segeti crescere lappa solet», Ovidi (*Pontica* I, 14) i «hedera *tenax*», Catul, «herba asperitate etiam vestium *tenaci*, folio hirsuto et vestibus adhaerescense», Plini (*N. H.* XXVII, 15.1), «loca limosa, *tenacia* gravi caeno», Tàcit (*Ann.*, 63). Els que més ens recorden la tenassa plena de fenàs són Horaci «*tenaci* gramine jacere» (*Epodi* II, 23) i Plini «glebis *tenacissimum* solum» (v, ep. 6). Això posat en plural són SOLA TENACIA: no hi ha millor perífrasi del que és una *tenassa* que aquest terreny duríssim cobert de gleva, d'herbei. I si algú prefereix els GRAMINA TENACIA d'Horaci recordant les tenasses cobertes de fenàs, damunt les quals és possible *jacere*, potser tindria raó, i en tot cas una cosa es pogué sumar amb l'altra. Ja a Bunyola, com hem vist, parlàren espontàniament de les algues de la tenassa marina.

L'objecció que resta és que de -CI- esperaríem més aviat *-tx-* en mossàrab. ¿Hi hauria parlars mossàrabs que confonguessin -CI- amb -TĪ-, més aviat que amb *ce¹* (que és el que passa en tot el Sud d'Itàlia)? Substitució de la ċ mossàrab per la nostra ç en catalanització